Slik blir husfargen fin

Vi nordmenn er mye mer glad i farger enn vi tror. Noen ganger er gleden likevel større enn innsikten. Hvordan må man tenke for at fargen skal stemme, både for hus og omgivelser?

Av ifi.no

Arkitekt og kunstner Mette L'orange er en av dem som vet mest om norsk fargesetting utendørs. Hun har studert mange tettsteder i detalj, og har laget fargeplaner for flere -blant annet Voss sentrum. Hun har et arkiv med tusenvis av bilder. Samlingen viser hvor mangfoldige fargene på norske hytter og hus faktisk er. Hun er stadig ute for å dokumentere mer, og arbeider nå med en bok om emnet.

Når Mette L'orange underviser kunst- og arkitektstudenter, liker hun å peke på at det norske fargekartet er unikt i verden.

-Husk at mange land praktisk talt ikke har årstider. Vi har dem i rikt monn. Vi har et kort og overveldende sommerlys, og et langvarig vinterlys. Vi snakker

her om lys som på helt ulike vis påvirker fargene. Sørlandshvite fasader er flotte i juli. Men ikke noe er så blekt som en som hvit fasade om vinteren.

Derfor er jeg forundret over hvorfor så mange velger å bestemme farge på huset bare ut fra de korte sommermånedene.

Japanere tenker ikke norsk

L'orange kom nylig hjem fra en studietur i Japan. Mange har påpekt hvordan japansk og skandinavisk design ofte spiller på de samme elementene. Begge har lange tradisjoner med tre som byggemateriale tre. Begge foretrekker enkle og klare former, både på møbler og gjenstander.

- Likheten opphører når det gjelder husfarger. Husene i Japan er naturfarget, grå- eller brunaktige. Da jeg besøkte landet var våren kommet, og kirsebærtrærne sto i full blomst. Vertskapet mitt pekte på at det var naturen som skulle gi det fargerike innslaget til arkitekturen. Japanerne har som oss tydelige årstider og ønsker om å utdype fargeskiftningene i disse mot de dempede nyansene i arkitekturen. De er ikke individualister når det gjelder farger, konstaterer Mette L'orange.

Der er altså kontrasten stor til oss nordmenn. Vi er svært individuelle. Til faghandelen kommer en familie inn og skal male huset gult. Neste dag kommer naboen og skal ha blåmaling til sitt hus.

Summen av mye

Fargeeksperten er ikke urolig for dem som synes det er fint med klare farger.

- Det kan være riktig flott! Fargesetting er summen av mange påvirkninger. Det er noen steder tradisjonstenkning. Andre steder bestemmer moten mest. Hvordan fargen blir på veggen handler dessuten om lokale lysforhold og om klimaet: Regn og mange gråværsdager på Vestlandet setter et annet preg på fargene enn det du får i tørre innlandsstrøk.

Mette L'orange anbefaler at faghandelen gir råd om enkel "fargegrammatikk".

- De fleste forhandlere vet hvor viktig det er å si fra om at en liten fargelapp ikke gir riktig inntrykk av en farge som skal opp på en hel vegg. Da er det riktig å lage oppstrøk på stedet. Grunnen er at fargen ofte kan bli mye sterkere i stort format. Men det er vel så viktig å gjøre kunden oppmerksom på kontrastene. Av frykt for fargestyrken blir et forsiktig menneske fristet til å velge farge rundt vinduer og dører ut fra ett eneste krav: at den ligger nær opptil veggfargen. De håper at resultatet skal bli harmonisk. Poenget er at det ofte kan bli for kontrastløst. Det er rett og slett for liten avstand mellom fargene de har valgt, og man får ikke noe skille mellom fasadelivet og de konstruktive leddene, detaljer og vinduskarmer, det som til sammen utgjør nettopp fasadens grammatikk. Man bør egentlig studere husets stilart for å finne ut hvordan man tradisjonelt har fargesatt lignende fasader. Enkelte epoker har faktisk også favorisert det helt ensfargede. Det kan nesten være bedre enn når det gjøres grove "feilskjær" med en komplisert oppbygd fasade.

Ikke bare "jeg vil ha"

I stedet for bare å lytte til kundens "jeg vil ha" bør de som arbeider i faghandel derfor spørre: Hvordan ser det ut der huset ditt står? mener l'Orange: Når er det bygget? Hva med naboenes farger, hva passer best til dem?

- Det er herlig at Norge er så variert, men forutsetningen for dem som skal male hus er at de får fargene til å klinge sammen. Nordmenn er ikke vant til å tenke i større kontekst enn sin egen tomt. Det er kanskje derfor vi ser boligfelt der det ene huset er beiset, det neste i pastell. Slik mister området noe. Avstemte farger kunne ha gitt en samlende karakter, samtidig som de ville

løftet fram hvert enkelt hus.

- Er det noen farger man bør avstå fra?

- Egentlig ingen. Men jeg synes kanskje den er uheldig, den rosa fasaden og grønne skiltingen på en trebygning som huser et begravelsesbyrå i Oslo. For meg blir assosiasjonene helt feil. Rosa hører mer hjemme i en undertøysbutikk. Det er likevel få slike ytterliggående eksempler. Mer handler "feilene" om at folk bommer litt, fordi den norske virkeligheten ikke kan oppfylle alle drømmer. For eksempel når de sterke hvite og blå fargene en huseier lot seg begeistre av på sydenturen slett ikke bringer med seg lys og varme når de brukes i et boligfelt i Oppegård. Resultatet er tvert imot.

Oppstrøk viktigst

- I redaksjonen har vi nettopp fått spørsmål fra en huseier i Kirkenes. Hun har et gult hus i dag, og vil skifte farge. Hun ønsker det lyst men ikke sandfarget, for det har naboen. Hvilket råd vil du gi?

- For å gi helt klare råd måtte jeg se huset og omgivelsene. Men den viktigste anbefalingen er alltid å gjøre oppstrøksprøver. Nord-Norge er spennende på grunn av mørketida og det langvarige tussmørket. Da er det mye blått i lyset. Det gir sterke blåstikk på hvite flater. På den andre siden vil blå detaljer "lyse opp", på grunn av at øyet vårt ser grønnblått best når det er lite lys. Effekten kan utnyttes med små, blå detaljer på og rundt huset. For øvrig har hun rett i man skal hensyn til nabohusets farge. Men hun bør kanskje ikke ta fullstendig avstand fra den!

Tips før du begynner

Prøv ut fargene i større skala utendørs, for eksempel ved å male dem på kvadratmeterstore plater.

Store deler av året er mye av Norge fortsatt snødekket. En helt grå eller hvit vegg vil framstå som lyseblå, slik at fasaden gir et kaldt uttrykk i et landskap som allerede er kjølig nok. Fargestikket kan kompenseres med litt rødt eller gult i resepten.

Bruk tid på å undersøke hva som preger nabolaget. Setter du en god standard, får du også naboene inn i en god prosess. Da blir alle mer fornøyd med fargene sine.